

NEREDEN NEREYE .....

Selçuk PERİN
7 Nisan, 2001

Fakirleştik diyoruz!
Dolar aldı başını gitti diyoruz!
Halimiz ne olacak diyoruz!

Bütün bunları deriz, deriz ama nalıncı keseri gibi oturup halimize ağlamaktan başka hiç bir şey yapmıyoruz. Dolara irdelemişiz kendimizi, Türk Lirası ne.... Ama ay sonunda kazançlarımız ne? Dolar mı?

Bu ülkede Türk Lirası var. Bu Cumhuriyetin para değeri. Nereden çıktı bu dolar? Her şeyimizi Dolara irdelemişiz... Paramız Dolar ise o zaman Türk Lirasının piyasalarda işi ne?

Türk Lirası konvertibl oldu diye de her şeyimiz döviz ile mi hesaplanacak yani...

Bankadan borç Dolar ile. Ev kirası Dolar ile. Dükkandan aldığımız mal Dolar ile. Türk Lirası nerede ise yalnız Devlet ödemelerinde, takside, dolmuşta otobüste geçiyor. Bu da ne demek? Zenginliklerimiz Dolar ile ölçülüyor. Borçlarımız Türk Lirası ile. Ne anladık bu işten.

Zamanı geldi ve geçti. Türk Lirasının arkasından atın altı sıfırı. Bir hesabımızı bilmeye başlayalım. Katrilyon diyorlar. Kaç sıfırı var, kaç kişi biliyor?

Adam bankadan Dolar'a bağlı borç almış. Sonra da kanunun verdiği hakları okumuş öğrenmiş ve borcunu Türk Lirasına çevirtmiş. Kaç kişi biliyor ve yapabiliyor bunu?

Bütün bunlar her gün etrafımızda olup bitenler. Şimdi sıra çözümlerde. Neresinden tutmalı diye işe başlarsak o zaman yolumuzu bulamayız. Öncelikle acil olanların yapılması gerekiyor. Ama acil ne. Bana kalırsa öncelik Türk Lirasına olan güveni geri getirmek. Getirilecek olan güven de dışa dönük bir güven değil. İç piyasalara dönük bir güven.

Öncelik hemen bir Türk Lirası koruması. Türkiye içinde her türlü alış veriş, akit, kontrat Türk Lirası haricinde bir döviz ile yapılamayacak. Bu Türk Lirası konvertibl değil demek değil. Bu Türk Lirası ülkede birinci değer demek. Bunu yaptığımız anda da piyasalarda güveni arttıracacağız.

Ev, büro, fabrika kirasını döviz olarak ödeyenler, yurt içinde alış verişlerini döviz ile yapanlar kira antlaşmalarını Türk Lirası olarak ödemek zorunda kalsınlar. Değer de 10 Şubat döviz kurları üzerinden. Piyasaya bir güven getirelim.

Bu derin ve tehlikeli spirali köstekleyenlere, döviz kurlarını kullanarak zenginleşenlere bir dur diyelim önce. Yani ülke içinde bir dirayeti yerleştirelim.

Sonra ne yapacağız? Onları da belirleyelim. Liste öylesine geniş yol öylesine uzun ki, yapılacak bütün değişiklikler uzun zaman alacak.

Ama bu süreci hep birlikte yaşayacağımız için de ele verip bunu da üstesinden gelebiliriz. Yeter ki isteyelim.

Reformlar gerek. Ama öylesine bugünü geçirecek, yarın ne olursa olsun reformları değil. Yalnız biz bir kriz yaşamıyoruz. Dünya bir kriz yaşıyor. 1 Ocak 1999 dan bu yana Euro 1,04 dolardan 0,89 dolara düştü. Avrupalının fakirleştik dediğini duyuyormuşsunuz? Çünkü iç piyasa da değerlerin hepsi yerel paraya bağlanmış. Dolar ile alış veriş yapmak isteyen dolarını veriyor işini yapıyor. Onun için dolar 1 lira veya 10 lira fark etmiyor. Ama iç piyasadaki iradesini hiç olmazsa devam ettiriyor. Enflasyonunu söyle böyle yerinde tutuyor. Dolar oynuyor, günlük hayata yansıyan tek şey benzin fiyatı orada. O zaman neden onlar kadar olamıyoruz?

Neden mi? Ah! evet neden... Çünkü her şeyimizi bir başka kıstasa, bir başka ölçüye idelemeyi istiyoruz.

Türkiye de yaşıyoruz. Türk Lirası kazanıyoruz, Türk Lirası harcıyoruz. Dolar, Mark bizim günlük hayatımız etkileyememeli...